

Fațada clădirii liceului „Lucian Blaga” din Tiraspol: tencuiala mov e decolorată, pe alocuri formează pete închise. Coridoarele sunt slab iluminate, pe jos se întinde un linoleum deculoare cărămizie. Pereții, albaștri denivelați, se decojesc pe alocuri și sunt traversați de dâre și crăpături. Clasele sunt amenajate în stilul anilor '90 ai secolului trecut: tapete ornamentate floral, draperii transparente. Doar mobila și băncile par noi, dar nu sunt, se arată într-un reportaj marca www.deschide.md, preluat de Romanian Global News.

Pe scurt, după cum arată, instituția amintește, mai curând, sediul unui colhoz din vremurile revoluate, nicidecum o „fortăreață” a românității, cum mai auzim în unele discursuri patetice. Liceul nu are o sală sau un teren de sport, nu are nici ospătărie, iar mâncarea este adusă de la o școală rusă din apropiere.

Dacă ai număra câți bani au intrat aici de-a lungul anilor, ca donații, te-ai mira foarte.

„Noi nu arborăm tricolorul, ei ne lasă să intonăm imnul”

Dar am venit aici mai cu seamă pentru „ultimul sunet”: eveniment întotdeauna emoționant și care, la rigoare, poate spune și ceva mai mult decât îngăduie aparențele. Pe coridoare, de altfel, se aude forfotă: elevii și profesorii se pregătesc! În definitiv, asta e ceea ce contează cu adevărat!

Cunoaștem cu toții cum milițienii transnistreni interziceau intonarea „Imnului” Republicii Moldova și onorarea Tricolorului la liceele și școlile românești din stânga Nistrului. Tam-nesam, se stinge lumen chiar înaintea intonării imnului.

Raisa Pădurean, directorul adjunct al liceului, spune că într-un an au intonat imnul în incintă,

lăsându-i pe securiștii transnistreni cu buza umflată...

În cele din urmă, au căzut la o înțelegere: ei nu mai arborează tricolorul la careurile de 1 septembrie sau în cadrul celor prilejuite de ultimul sunet, iar zbirii nu mai împiedică intonarea imnului. Și totuși, sfidându-i, elevii și-au prins de piept câte o panglică tricoloră, câte un brâu, cravată sau papion cu același tricolor românesc...

Asta se întâmplă și acum, la careul din anul curent, prilejuit ultimului sunet: niciun tricolor arborat, ca în anii trecuți, la intrarea în liceu, sute, în schimb, mișunând în ochii celor trei securiști transnistreni ce sfredelesc mulțimea ce viemiește gălăgioasă și fericită peste gard.

„Să cântăm, să dansăm, să visăm!”

Careul din spatele liceului așteaptă să-și facă apariția două coloane ce urmează să treacă prin-o arcă improvizată, ornată în cele trei culori românești. E vorba de absolvenții clasei a 9-a și de cei 18 absolvenți ai clasei a 12-a. Ei vor trece printr-o cupolă formată din buchete pe care le țin deasupra capetelor lor elevii claselor mai mici.

Raisa Pădurean dă ultimele instrucțiuni: „Eu știu că unora le vine a râde, dar haideți să nu râdem. Pe urmă o să ne hlizim unii de alții. Și, mai ales, la intonarea imnului de stat: mâna, frumușel, ori la piept, ori la picior, ascultăm nemișcați! Ne-am înțeleș? Și a noua — la fel!”

Ion și Anastasia, doi eminenți ai liceului, sunt invitați în fața careului pentru a inaugura sărbătoarea. „Onorați oaspeți, iubiți profesori, dragi părinți și elevi! Bine v-am găsit în culorile vii și calde de primăvară la sărbătoarea ultimului sunet”, rostește Ion la microfon, domolind întrucâtva agitația. Anastasia continuă cu o poezie — „Iubirea e-n razele de soare” — după care expune câteva idei despre „elevii care prin străduință urcă scara cunoștințelor”...

În careu sunt invitați absolvenții gimnaziali: elevii clasei a noua. Tinerii trec perechi, ținându-se de mâini, prin cupola de flori și prin arca tricoloră, acompaniați de versurile imnului școlar: „Să cântăm, să dansăm, să visăm! Hai să fim buni colegi de liceu. Să iubim, să sperăm, să iertăm! Hai să fim prieteni mereu!”.

„Asta nu e gramotă, e diplomă!”

Elevii se aliniază în careu, imnul este întrerupt, și sunt invitați absolvenții clasei a 12-a. Îmbrăcați în straie naționale, fiecare având câte un tricolor prins la piept, ei intră în careu însoțiți de melodia Anișoarei Puică, „Învățătorii mei, învățători. Azi am venit să vă aducem flori. Și lacrimi, și lacrimi de dor...”.

Momentul, deși cam patetic, este profund emoționant pentru părinții acestor elevi: pe unii îi surprind ștergându-și pe furiș ochii cu batistele...

„Pentru intonarea imnului Republicii Moldova, vă rugăm să luați poziția de drept”, este îndemnul directorului-adjunct. Elevii din clasa a 12-a își pun mâinile la inimă, ascultă cu fruntea ridicată semeț, iar unii, pesămite, fredonează...

Vorbește reprezentantul ombudsamanului pentru drepturile omului în Transnistria. El îi îndeamnă pe elevi să „ducă mândria acestui liceu, Lucian Blaga, în toată lumea!”. „Nu uitați”, mai adaugă, „de învățătorii voștri, care, ca niște agricultori iubitori, ca și moldoveanul, de pământ și de țară, v-au protejat de ierburile cele rele, v-au dat nu numai cunoștințele, dar și sufletul!”...

Sunt înmânate diplomele de onoare: pentru eminenți, olimpicii la matematici și română, pentru cei care s-au făcut remarcăți în sport. O profesoară îi dojenește în șoaptă pe niște pici din clasele primare: „Asta nu e gramotă, e diplomă!”

„Cineva la șantier, cineva la studii”

Vorbitorii disertează despre viitor, intrarea în maturitate, despre „noua pagină a vieții”, realizarea viselor și speranțelor!

Scris de Tiraspol, România de Est (Basarabia) / Romanian Global News
Joi, 06 Iunie 2019

Mai cu picioarele pe pământ e profa de română Raisa Pădurean: „Azi, în școală, iar mâine, după porțile școlii: vă veți împărși fiecare pe drumul lui, acolo unde vă cheamă tinerețea. Acolo unde veți urma munca pe șantier sau veți continua studiile! Le doresc multă răbdare părinților care vor duce povara financiară pentru studii! Liceenilor, vă doresc succese la BAC!”.

Dansul „Ciuleandra”, cu participarea celor din a 12-a, încheie careul festiv. Urmează ultima oră, de dirigenție, care se ține chiar pe holul liceului, laolaltă cu părinții și profesorii. Elevii și-au lăsat straiile naționale și le-au îmbrăcat pe cele de gală.

Ora de dirigenție

Ora începe cu o altă melodie liceană, care îi uluiește pe părinți și profesori: „Dar într-o zi te despați de colegi / Viața te duce cu ea / Și doar atunci cu regret înțelegi / Cât valora școala ta”...

Moderatoarea, vizibil marcată, rostește: „Ani de liceu: nimic mai frumos, nimic mai trecător, este o clipă, o sclipire”...

Ora de dirigenție se încheie cu un cântec la chitară pe versurile lui Lucian Blaga: „Cine crede în zbor e stăpân peste zare”.

Anastasia în România, Andreea în Marea Britanie

Absolventa Anastasia a venit la „Lucian Blaga” din satul Fârlădeni, Anenii Noi, din clasa a zecea, după ce s-a mutat cu părinții la Tiraspol. Planifică să studieze arhitectura în România. Cel mai probabil, va studia la Iași.

Andreea, micuță și sprintenă, e admisă, la medicină, de două universități din Marea Britanie. Urmează să decidă unde va merge în cele din urmă.

O întreb dacă s-a simțit cumva discriminată pentru că a învățat într-o școală românească într-un anturaj în care se vorbește rusește și se gândește ca la posturile TV de propagandă rusească. „Sincer, în afara școlii nu mă simt discriminată, pentru că atât timp cât știi și română, cât și rusă, le împarți. În școală ești axat mai mult pe învățatură, iar în afara școlii deja ești încadrat în societate”, spune ea, adăugând că, de fapt, pe străzile Tiraspolului se aude tot mai des vorbă românească. Oamenii au început pur și simplu să nu se mai teamă să vorbească în limba lor maternă...

Maxim face diferența între școala rusă și cea românească

Maxim, un băiat blond și înalt, este vorbitor de limbă rusă. Când ne apropiem de el, între noi apare, protectoare și suspicioasă, mama lui. Îl luăm deoparte. Maxim zice că preferă să ne vorbească rusește. S-a înscris la liceul român „Lucian Blaga” acum doi ani, după clasa a zecea, pentru că vrea să facă o facultate la Chișinău sau poate chiar peste hotare. Prima opțiune este stomatologia. Băiatul spune pe șleau: a decis să vină la „Lucian Blaga”, pentru că studiile sunt mai de calitate. „Am învățat în școala rusească nr. 12 din Tiraspol. Aici am simțit că e un progres, în special la limba română, dar și la științe naturale. Fizica se predă mult mai bine, ca și matematica. Este alt nivel”, spune Maxim și râde: la școala rusă i s-a predat la un nivel foarte prost limba română în grafie chirilică...

„Promoția trecută am avut patru elevi, acum am deja 16!”

Natalia Tihnean, este învățătoare a clasei a 2-a. Are 16 elevi, deși a luat clasa întâi cu 13 copii. Majoritatea elevilor sunt vorbitori de limbă rusă. Ori că este vorba de familii rusolingve, ori că au făcut grădinița rusă. Pentru că în Tiraspol nu există nicio grădiniță românească, toți școlarii de clasa întâi vorbesc în rusă. „Le traducem în rusă, până îi învățăm să citească românește. E mult mai ușor să lucrezi în oraș, în capitală. Activând aici, în teritoriul acesta, vedem că elevii vorbesc cu foarte multe rusisme, pentru că toți au făcut grădinița rusă. Chiar și băiatul meu a mers patru ani la grădiniță rusă. Eu vorbeam românește cu el, iar el rusește. Totuși, în câteva luni de clasa întâi, el mi-a spus că-i place mai mult limba română și că nu mai este rus și că vrea să învețe la Chișinău”...

Unul dintre noii săi elevi a învățat în școala rusă nr. 18. Mama acestui băiat s-a căsătorit cu un român care are apartament la Iași. „Ei vor să se mute la Iași și, din acest considerent, l-au adus

Scris de Tiraspol, România de Est (Basarabia) / Romanian Global News
Joi, 06 Iunie 2019

la noi, ca să învețe cât de cât limba română", precizează învățătoarea care mai aduce un exemplu. Este vorba de doi frați, copii de preot, care, necunoscând deloc româna, chiar dacă mama lor e moldoveancă din Cimișlia, s-au înscris la ea în clasă și vin hăt din satul Caragaș anume pentru a studia în limba lui Blaga! „Lumea se trezește cu încetul”, conchide profesoara. „Promoția trecută am avut patru elevi, acum am deja 16!”.

Limba română are viitor în Transnistria

Doamna Ludmila Sucitu are în clasa întâi 13 elevi, în timp ce promoția trecută au fost doar șapte. „Avem niște elevi mai mult rusificați, mi-a fost foarte greu să încep lucrul cu ei. Ei comunică mai mult în rusă, pentru că au frecventat grădiniță rusă. La cercuri extrașcolare, muzică, dans, pictură, tot în limba rusă vorbesc. În limba română se vorbește doar la școală. Le-am spus părinților să se străduiască, în vacanță, să vorbească doar în limba română”.

Raisa Pădurean, directorul adjunct al liceului, spune că acum, milițienii transnistreni nu-și mai permit să vină la careuri îmbrăcați în uniforme. Vin în civil și privesc spectacolul fără a se implica. „Înainte veneau la noi acasă și ne spuneau că nu avem dreptul să arborăm drapelul și să intonăm imnul de stat. Dar începeam mai devreme sau organizam careul în incinta școlii...”

De altfel, directorul adjunct spune că tot mai mulți părinți o întreabă dacă nu e periculos să-și înscrie copiii la școala românească. Erau timpuri că părinți care își înscriau copiii la școlile românești din zonă își pierdeau slujbele. Cu toate acestea, numărul actual de elevi este inferior celui din anul 1994, când în școală erau cinci clase paralele de a întâi, iar în total învățau 800 de copii. Presiunea kaghebiștilor și scăderea natalității: doi factori malefici.

În prezent, numărul elevilor a început iarăși să crească, ceea ce înseamnă că, în ciuda atitudinii ostile a oficialilor, limba română are un viitor în Transnistria.